

ЭШЛАРИ

1991 йил
22 февраль
Жума

№ 30 (13.716)
Баҳоси: — 6 тийин.
Обуначига — 6 тийин.
Сотувага — 10 тийин.

Ўзбекистон комсомол-
эшлари рўномаси

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ!

السلام عليكم، عزيزي موشتري!

«ЎЗБЕКИСТОН КОМСОМОЛИ» ТАШВИҚОТ ПОЕЗДИ САФАРДА

МАҚСАДИМИЗ МЕҲР-ШАОҚАТ УЛАШИШ

Ташвиқот поезди қатнашчилари Навоий шаҳрида уч гуруҳга бўлиниб иш бошлади. Биринчи гуруҳда асосан савъаткорлар, Янқабоб ноҳияси ҳалқ таълими ходимлари касба таълими ҳузуридаги «Ўмида» ўқувчи клубининг «Истеъдод» ашула ва рақс ансамбли Анджиқондаги кашшофлар ва ўқувчилар саройининг «Донра зақи» ансамбли шулар жумласидандир. Ташвиқотчилар орасида комсомол фахрийси Бешорат ва Мирбобоева ҳам бор. Улар биринчи кун Навоий шаҳридаги 2-мактабда бўлидилар.

Тошкентдаги болалар руҳий-асаб касалликлари шифохонасида ишлади. Бугун у ҳам «Меҳр шафқати» поезди таркибида хизмат вазифини ўтаётган. — Навоий шаҳрида асаб касалликлари шифокори даяри йўқ, — дейди Шоира Нурматова, — бемор болалар асаб таълиғига, Мазкур касалликка чалинганлар доимо шифокорлар назоратида бўлишлари керак. Чунки улар ўзларини бошқара олмайдилар. Шуниси ажабланарлики, Навоий шаҳрида кўнгли аримталар учун биронта ҳам махсус мактаб, мактабгача тарбия муассасаси йўқ. Айтишларича, бундан бир неча йил олдин шундай болалар бочаси бўлган экан. Афсуски, ҳозирда у тарқатиб юборилган.

Иккинчи гуруҳда асосан талобат ходимлари, Шифокорлар Навоий шаҳридаги турли тибб биёт муассасаларида бўлишиб, беморларга хизмат кўрсатишмоқда. Шоира Нурматова

Ташвиқот поезди қатнашчиларининг учинчи гуруҳи ҳам ишни ёмон бошламади. Улар орасида жумҳурият Президентининг маслаҳатчиси, Ўзбекистон ССР халқ депутаты Додоҳон Еқубов етакчилигидаги ойна жаҳон ходимлари, «Меҳр-шафқат ва саломатлик» жамағатиси, жумҳурият Қизил Ярим Ой жамияти, Ленин номидаги Совет болалар жамағатисининг Ўзбекистон бўлими, жумҳурият Давлат спорт кўмитаси ҳамда Навоий шаҳар комсомол кўмитаси ходимлари бор. Мазкур гуруҳ Навоий шаҳри ва ноҳияларида буюк аллома таваллудли муносабати билан ўтказилган тадбирларда иштирок этди.

Ташвиқот поезди сафари давом этмоқда.
Махсус музбиримиз Ислон ҲАМРОЕВ сиз орқали хабар қилди.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ФОРС КЎРФАЗИДАГИ ҲАРБИЙ МОЖАРО ХУСУСИДА БАРЧА МАМЛАКАТЛАРИНИНГ ПАРЛАМЕНТЛАРИГА МУРОЖААТНОМАСИ

СССР Олий Кенгаши Форс кўрфази атрофидаги феодал воқеалар муносабати билан жиддий ташвишланганлигини изҳор этди. У ерда уруш йилини алағга олиб бормоқда. Кун сайин жанговар ҳаракатлар тобора кенгайиб, кўпроқ вайронгарчилик келтирмоқда. Мутлақо беғуноқ кишилар ҳалок бўлмоқдалар, қўлдан-қўл моддий эиён ётказилмоқда. Атроф-муҳит, иқтисодиёт, маданият ёдгорликлари учун фалокатли оқибатлар хавфи яққол кўриниб турибди. Оммавий қирғин қуроллини ишлатиш эҳтимоли ҳақда ташқари хавотирликка соломқда.

СССР Олий Кенгаши ҳисоблайдики, минтақа ва умуман дунё халқлари учун ўнгариламас оқибатларга олиб борадиган жаҳаннам сари тойиб боришни имкони борича тезроқ тўхтатиш зарур. Тинчлик манфиати, можадоларни бартараф этишнинг эравонлиқиси, сиёсий усуллари устуниги уруш манфиатига қўлиб келиши лозим.

СССР Олий Кенгаши совет давлати раҳбариятининг Форс кўрфазидаги можадоларни ҳал этиш мақсадини кўзлаб сиёсий-дипломатик соҳада фол сарфлаётган куч-ғайратларини қўллаб-қувватлайди ва бу куч ғайратларини ошириш, шу тариқа ишни тезроқ урушни тўхтатиш, тинчликни тиклаш сари изчиллик билан олиб бориш зарур, деб ҳисоблайди.

Ҳозирги мушкулотни бартараф этиш Яқин Шарқнинг бошқа кескин муаммоларини, аввало араблар билан Исроил ўртасидаги можадоларни ҳам бартараф этишга, БМТнинг фол иштирокида Форс кўрфази атрофида, умуман Яқин ва Урта Шарқда регионал хавфсизликнинг муқтаҳам тартиботини вужудга келтиришга йўл очади. Дунёдаги барча халқлар, ҳамма мамлакатлар бундан бевосита манфаатдордирлар.

ВИЛОЯТ КОМСОМОЛ КҮМИТАСИ ПЛЕНУМИ

Самарқанд вилоят комсомол кўмитасининг навбатдаги VI пленуми бўлиб ўтди. Вилоят комсомол ХХV ҳисобот-сайлов конференциясининг қарорлари, вилоят ёшларининг иқтимоий-маънавий аҳволини яхшилаш юзасидан биринчи навбатдаги тадбирларнинг бажарилиши, вилоят комсомол кўмитасининг 1991 йилги бюджет, кўми ташкилотлари тўғрисидаги масалалар қўрилди. Улар юзасидан вилоят комсомол кўмитасининг биринчи котиби Б. Зокиров, кўми ташкилотлари бошқарувчиси Э. Раҳматов, кўми ташкилотлари Б. Тивоник сўзга чиқдилар.

Пленум ишида Самарқанд вилоят фирқа кўмитасининг котиби Б. Ҳамроев, Ўзбекистон ЛКМИ Марказининг биринчи котиби А. Носиров, халқ депутатлари вилоят Кенгаши раисининг биринчи ўринбосари А. Мардиев ўртоқлар қатнашдилар ва сўзга чиқдилар.

Навоий руҳи қўлласин

Буюк бобомиз Мир Алишер Навоийнинг 550 йиллик тўйларига бағишлаб ўтказилган кечалардан бири яқинда Тошкентдаги Чкалов номи Авиасоалар маданият саройида ўтказилди. Кечада бобокалонимизнинг газал ва рубоийларидан намуналар ўқилди. Достонларидан парчалар қўйилди. Айниқса, «Фарҳод ва Ширин» достонини қўйишга етказиб ижро этилди.

Янги ҳаво йўллари

Куни кеча Наманган билан Хабаровск орасида тайёрлар мунтазам қатнай бошлади. Бу йўналишда ҳар тасига бир марта «У-154» тайёрлари учмоқда. Йўловчилар Новосибирск ва Братскда қисқа муддатга тўхтаб, Хабаровск аэропортида қўнишавтлар. Гап шундаки, Хабаровск вилоят билан бевосита ёки транзит авиация алоқаси ўрнатган 20-шаҳар бўлди.

«МЕНИНГ ОНАМ БОРМИ?»

Гуданинги йигириси оламин қачон қулдиради? У чинқириб тутилганда. Кейинги, кейинги йилда не руҳ бор? Ситам, очлик, хасталик, надомат. Дарвоза, Унинг ёнида норасида турибди. Ёшини яшаган қариядек умидсиз, ўйчан. Юзларимга термудди, термудаверади. Унинг қорни очмас, эгни ҳам бут. Она, онажон деб йиғлайди Қани? Қайерда ўша она? У борми? У онами? Наҳот шундай атаб бўлса?

Оғриқли дунё

Ушундай шундай тоғдаги кишилардан бири келиб, ўзини Шавкат деб таништирди. «Мен КГБда ишлайман, тез-тез кутилмаганда сафарга юборишади» дея фарзандини ташлаб кетди. Аниқласак, ундай эмас экан, 13 фарзанднинг отаси Болтабой ака ҳам маккорлик йўлига ўтганлиги аниқланди. Биздаги ҳужжатларга қўра, унинг хотини ақлдан озган. Шу бондан, болалари қарамоғимизда. Биласкики, унинг ҳам турмуш ўртоғи соғлом экан. Натijaда фарзандлар оиласига қайтарилди.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

СССР Олий Кенгашининг навбатдаги сессиясида нарх-наво тўғрисида баҳс-мунозаралар тугамаяпти. Ҳозирча чакана нархни ўртача 60 фоизга ошириш кўзда тутилмоқда. Бу ҳақда ҳали тугал бир қарорга келинмаган бўлса ҳам қатор молларнинг нархи оширилмаслиги ҳақида дадил гапирилмоқда. Буларга — дорн-дармонлар, тиббиёт ускуналари, юфя, сунъий тоғалардан тайёрланган материаллар ҳамда кийим-кечаклар, пойфазал, трикотаж буюмлари, пайпоқлар, ўйинчоқлар, буюмлар, неросни, аҳолига ёқиб учун сотилган ёнғил қилмада ўтин ва аёқ кирди.

«Сирли олам»

«Сирли олам» ойнамасининг шу йил февраль сони босмадан чиқди. Унинг дастлабки саҳифаларидан Носир Муҳаммаднинг «Уз вужудини тафаккур айлағин» сарлавҳали мақоласи ўрин олган. Унда буюк мутафаккир Бобомиз Алишер Навоий ижодида тасаввуф таълимоти нуқтаи назаридан ёндашиш масаласи ҳақида сўз юритилди.

Эски ўзбек ёзуви ўрганиляпти

«Қадрли ҳаюмлар, балки менинги Молдавнадан йўллаган хатини ўқиб ишонмасиз». Ўзбекистонда ёзувни-ку қўзғовини, ўзбек тилини ўрганиш кўнгилдагидек эмас-ку, арминга йўл бўлиши, дегувчилар кўпдир. Мен бунинг йўлини топдим. Қандай қилиб дорсиз! Отам Муҳаммад Сатторов бизларга йилгизимиздаёқ эски ўзбек илоҳини эъланлашда катта эрдан берган. Айниқса, диний китобларини ахш кўрдиман. Мана бу йилда ҳам хизмат қилганман, ҳам 13 нафар ҳаюмларнинг эски илоҳини ўргатаётиман.

Шаҳар бедарвоза эмас

Гап Хива — яна икки йилдан сўнг 2500 йиллик тўйи нишонланадиган қадим шаҳар ҳақида кетяпти. Шу пайтгача қўша шахар тўғрисида нималарни айтиш мумкин, уни янги осмонга кўтаришнинг, меҳмондўстлик одатининг қанчалар беқаму-қўст ижро этилганлиги — фойдасини бошқалар қўриб қолди. Ичон қалъа музей — қўриққона маъмурияти эса мактаб ўқувчилардан ташаддан, яқини савҳатчилар тўлайдиган арзимас чекарлага эгалик қиларди, холос. Деярли ярим обидалари таъмирталаб бўлиб ётган шаҳарга пулнинг каттасини олаётган марказий идоралар тегишли маблаг ериштириши ҳаёларига ҳам келтирилмасди...

Москва, 1991 йил 20 февраль.

(Боши 1-бетда).

Табиатдан ҳам ўқиб кетаман. Бир ёқда тириқча зорлар. Иккинчи томонда бола-беморлар. Шу баҳохлар йўлини тунни тонга улаб, худодан фарздан тиланганларга берса бўлмасмиди. На инсонларда, на табиат қонуниятида адолат бор.

линиб, касалхонага тушиб, оиласида бола гарбийлайдиган бошқа кишилари бўлмаса, то бемор тузалиб чиққунча ҳамсоғлиқ қиламиз. Ётим боланинг бирдан-бир орауси ота-она меҳри, ширин сўзи, майин алласидир. Купинча уларга ота-онанинг сурати-нигина кўрсатишга тўғри келади. Шунинг учунми, болалар аёл суратини кўриб қолсалар «Менинг онамми?» деб

Суҳбатимизни дераза ортида туриб ўқиб Янглаётган жувоннинг ҳаракати бўлди. Уни ичкарига таклиф қилди.

«Оқ олтин» деб олтин умрим ҳазон бўлди. — дейди аёл кўзларига ёш олинб. — Соғлигимни йўқотдим. Сил касалига мубтало бўлдим. Оиламизда боламни тарбиялайдиган бошқа киши бўлмаганлиги учун уни болалар

вожланмаган. Ишлаш оғир. Аммо ўз касбини севган кишига бу сезилмайди. Ҳаммайдиган маълум, унта ва ундан ортиқ болани тарбиялаб вонга етказган аёлга «Қаҳрамон она» унвони берилди. Лекин ҳар ниди шунча бола тарбиялаб, ота-оналаридан бирон мартаба раҳмат эшитмади. Ахир бу ерга инсон қадрига етди деган кишилар нам келадилар.

«МЕНИНГ ОНАМ БОРМИ?»

Қўшқўйир ноҳиссидан бир оила бир йилда олти ойлик ўн килограмм вазндаги болани фарзандликка олган эди. Икки ой ичида унинг оғирлиги беш ярим килограммга тушган. Бола ривожланмаган буткул тўхтаган. Бундай ачинарли аҳволни кўрган тарбиячиларимиз болани ўз бағриларига қайтариб олдилар. Ҳозир боланинг аҳволи яхши.

— Абрим хотин-қизларнинг болаларини ташлаб кетганлиги ростми? — Афсуски, орамизда бундай аёллар ҳам бор. Синалмаган «кўёв» билан яширинча «дов оляш» никоҳини тузилган тўққизинчи, тоққизинчи йиллар бўлими эшигига ташлаб кетдилар. Биз ориятини йўқотган ёш алданган оналар билан алҳидида суҳбат ўтказиб, кўпинча уларга турмушда ўз бахтини топиб олишларида кўмаклашамиз. Агар хотин-қизларимиз Шарҳ ориятига тўла амал қилганлариди эди, кўпгина жинотларнинг олди олиган, етмишлар сонин буткул қайтарган бўларди.

— Етмишларнинг ота-оналари билан ҳам учрашиб турсаларми? — Агар ота-оналар бирорта бахтсизликка учрасалар ёш юдули касалликка чал

унига топширишга мажбур бўлдим. Ҳар ҳафтада нелиб, унинг дийдорига тўйиб кетаман. «Касалинг юқумли» деб болани деразадангина кўрсатишди. Шуниси ҳам шунки, Мен соғайиб, жигаримни тўйиб-тўйиб бағримга босадиган кунлар ҳам келармикин? Янгибозор ноҳиссидан «Ленинизм» кўчалигининг аъзоси Рўзигул Ҳусеинованинг аламли сўзлари бу.

пул билан ёрдам бердилар ва улар болалар уйимизни оталиққа олганлар. — дея сўзида давом этади Меҳрибон она. — Урганч шаҳрида яшовчи Қарима Гоисломона эса яқинда бир қўй сўйиб, болаларга хайр-аҳсон қилди. «Қўйнинг, Урганчнинг» ахир ҳар бир болага давлатимиз кўнати оватки учун икки сўмдан ортиқ пул сарфлайди», десак ҳам унамоди. Шаҳардаги Аҳмадқон Иброҳимов номли мактаб ўқувчилари, билим юрти талабалари ҳам бизга яқиндан кўмаклашмоқдалар. Гамжўрларга раҳмат. — Бу йил 31 болани тарбияламоқдамиз. Шундан саккиз боланинг оини унча ри

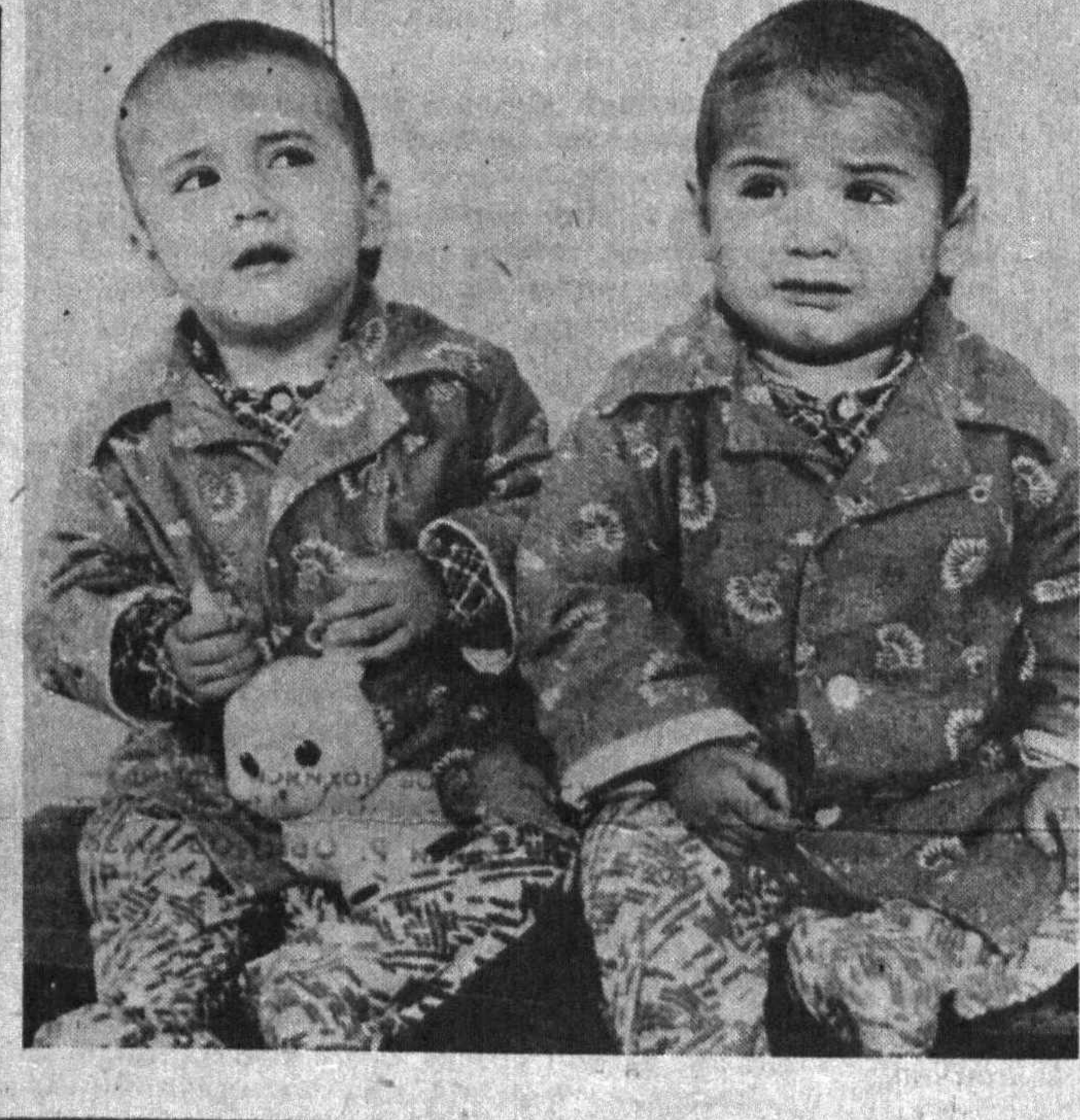

Эрталаб болакайнинг кийимлари орасидан пайпоқ чиқмади. Қарасам, у пайпоқни ёстиғининг тагига қўйган экан.

Тажрибали тиббиёт ходимлари Раъно Отақонова, Дармонқон Қуръонова, Дилбар Муродова ва жонқуяр тарбиячилар Новаля Габитова, Света Иваненко, Мила Липатова, Минаввар Раҳмонова,

Инсон ҳаёти жуда мураккаб. Айниқса, инсонни тарбиялаш мушкул. Албатта, бу гап ҳаёли кишилар учун. Ҳаёсизлар ҳаётни оғир, оғиринсоф ва келажак билан ўлчамайдилар. Улар учун ҳаёт бем куним. — хуш куним.

Жумабой ҚОЗОҚ, СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Табиат ва биз

Жиноят

Шўркул — воҳодаги энг йирик сув ҳавзаларидан бири. Бу ерда ўнлаб турдаги қушларни, ёввойи ҳайвонларни учратиш мумкин. Шўркулда балиқчиликни ривожлантириш имкониятлари катта. Масаланинг шу жиҳати афсуски, аътибордан четда қолаётган. Бизни Шўркулнинг табиийлигини сақлаб қолиш масаласи кўпроқ қизиқтиради. Афсуски, бу боралдаги аҳвол ташвишли. Мана бергина мисол. Каттақўрғон ёр заводида юз берган фавқулодда ҳодиса кўпчиликка маълум. Бу ердан чиққан захарли моддалар Зарафшон дарёсига қуйилди. Зудлик билан тегишли чора-тадбирлар белгиланди. Гарнибида захарли модда бўлган сув Тудакўл ва Шўркул ҳавзаларига ташланди. Инсон учун ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган вазиятга барҳам берилди. Бироқ табиатдаги ҳеч бир нарсани иссиқ қолмайди. Ҳар иккала сув ҳавзасида бир қисм балиқлар ноубуд бўлди. Ҳошимлик дунёсига зарар етди. Шўркул атрофида ноҳия хўжалиқларининг энг майдонлари борлигини, бу ерларда лойиз, бугдой етиштирилишини эсласак юз берган аҳвол моҳияти янада ойдинлашади.

Оқоғитма — ноҳия ҳудудидagi йирик сув ҳавзаларидан бири. Унинг атрофи қаминшор, юлғунзорлар билан ўралган. Ёввойи ҳайвонлар, 20 дан зиёд турдаги қушлар уни макон этишган. Бу сув ҳавзасининг таъдирини ҳам Шўркулнингга ўхшатиш мумкин. У браконьерлар, нафис қанамак отганларнинг ўлкасига айланган қолган. Бу ерда Зарафшон, Навоий шаҳарлари, Шофирмон ҳамда Гяшдувондан қадим ранжиди қилётганларни учратиш мумкин. Оқоғитма нафақат ёввойи ҳайвонлар ва қушлар маскавни, балки балиққа ҳам бой сув ҳавзасидир.

Чўлда шувуқ ўсиши барчага маълум. Мутахассисларнинг фикрича, бу ўсимлик чорва озуқаси бўлибгина қолмай, туғроқ эрозиясининг олдини олишда, экологини муҳит мўтадиллигини сақлашда катта аҳамиятга эга. Унинг яна бир асосий хусусияти бор. Унинг янгиқча шохлари билан кўчи туғроқнинг сувни ўз-ўзларини оғдириб, тиздан асрайди. У — ички ўсимлик. Бир дона партакнинг ўсиши учун ўн йиллаб вақт керак. Бироқ ички кўрғун парварини маъсуми олдиндан хўжалиқлар далачиларини ёппасига шувуқ чопишга маъмур этишди. Бу қонунга эътибор қилиш керак. Чунки айлоқдаги шувуқни чопиш тақиқланган. Вухоро вилоят яқинда қўмитаси ҳам ўтган йили партак чопишни ман этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Илгарилик учун энг майдонларда жўрб етиштириш мақсадига мувофиқлик эслатилади. Аммо маъсум кўрсатилган асарият кўчалани раҳбарлари масаланинг моҳиятини тушуниб етмадилар. Афсус...

Истаб ИБРОҲИМОВ, Гяшдувон ноҳияси «Октябрь байроғи» рўномаси ходими.

ҚАЛАМКАШЛАР ИШ ТАШЛАШДИ

Польша давлат телевидениесининг «Обсерватор» телекўрсатуви қаламкашлари ва техник ходимлари телевидениенинг янги раҳбарияти ушбу кўрсатувини мустақилликдан маҳрум қилганлигига норозилик билдириб иш

БЕНАЗИР БХУТТО АЙБЛАЙДИ

Понистондаги оппозициячилар етакчиси Беназир Бхутто ҳўқимлари Покистон халқ фирқасининг масъул лавозимларида ишдаётган аъзоларини қамоқхоналарда ваҳшидона қийнаётганлиқда айблади. Ушбу фирқа аъзоси бўлган уч депутат эса террорчиликда қатнашган деган гумон билан қибста олинган. Беназир Бхутто тўхматдан иборат бундай айбловлар фирқанинг обрўсини тушириш, унинг сайловлардаги ҳуқуқини чекалаб қўйиш учун тўғиб чиқаришга тарафдорлигини айтиди. У «полиция Покистон халқ фирқаси тарафдорларидан оилам ва фирқага ёлгон айблар қўйиш учун кўрсатма олиш учун уларни қийнаган» деди.

ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ УТМАДИ

Испанияда ўз нуфузига кўра учинчи ўринда турувчи сиёсий куч «Вирлашган суллар» коалицияси парламентга ҳомиялдорликни ихтиёрий равишда тўхтатиш тўғрисидаги қонун лойиҳасини тақдим этганди. Парламентдаги палаталардан бирининг депутатлар конгресси ушбу қонун лойиҳасини рад этди.

Қонун лойиҳасида хомиялдорликни дастлабки 16 ҳафта давомида ихтиёрий тўхтатиш қўзда тутилган. Ошрога қўйилганда 237 киши қарши овоз берган. 17 киши ёқлаган, 10 киши эса бетараф қолган.

Буйруқ кутишмоқда

«Нима учун айнан ҳозир. Ироқ ҳарбий техникасининг деярли ярмини, флотини бутунлай йўқ қилганимизда, авиациясидан маҳрум этганимизда, пилотларини ҳолдан тойдирганимизда, Бағдоднинг ҳарбий машинасини умуман тугатиш

Горбачев олға сурган таклифларни «етарли эмас» деб таърифлагач бундай кайфият янада кучайди.

Ж. Буш эса ерда ҳужумга ўтиш тўғрисида истаган дақиқада буйруқ беришга тайёр. Вазият уни шоширмоқда. Негар

Форс кўрғазинда жамланган. АҚШнинг ҳарбий денгиз кучлари Ироққа қарши ҳатто ўзоқ мессофага учувини ва такониллаштирилган «Томагавк» қанотли ракеталарини ҳам ишлаш бошлашди.

«Маълум сабабларга кўра мен ҳозирча қуруқликдаги ҳужум қачон бошланганини айти олмайман, — деди АҚШ президенти конгресс учрашувда, — аммо унга таъйёрлик режадагидек давом этаётганини айтишим мумкин. Бизнинг позициями ўзгарганини ўйиб, Биз Ироқ БМТнинг ҳамма 12 резолюциясини қандай бажаришини кўрмоқчимиз».

Томонларнинг талофатлари ҳам кўпайиб бормоқда. Шу кунгаче 20 мингдан зиёд ироқлик ҳалок бўлган, 60.000 киши эса жароҳатланган. Қўпайилган қушлар авиацияси ёғдирган бомба ва ракеталар Ироққа 200 миллиард долларлик зарар етказган. Америконлик ҳарбийларнинг фикрича урушнинг 34 кунда Ироқ 1400 танкидан, 800 бронетранспортердан, 1200 туғундан маҳрум бўлган. Аммо «Ньюсейд» рўномасининг АҚШ Марказий разведка бошқармасидаги маълумоти Ироқнинг ҳарбий талофатлари камда уч марта оширилиб кўрсатилмоқда.

ҚУРБИ ЕТМАГАЧ

Японияда 1991 йилнинг 26 февралдан 8 мартга қадар ялонин ва АҚШ қуроли кучларининг ҳамкорлиқдаги ҳарбий машқлари ўтади. Бу албатта уларнинг биргалиқдаги биринчи машқи эмас. Аммо ҳар икки ўртадаги ҳарбий алоқалар тарихида биринчи марта Япониянинг ўз-ўзини ҳимоя қилувчи кучлари авиацияси АҚШ қўшинларини машқ майдонига ташинишга кўмаклашадиган бўлди. Япония ҳарбий мақомадини масъул ходимлари бунини машқ қўламини кенгайтириш билан охишлоқди. Аммо бошқа ҳарбий экспертларнинг фикрича эса, деб таъкидламоқда маъбуот қўшин

РУЧКАЛАР СЕҲРЛИ ЭМИШ

«БИЛИМГОҲГА киришингизда сизга «сеҳрли рўчка» ёрдам беради». Индонезиянинг Бендунг шаҳридаги технология олия билимгоҳига кирмоқчи бўлган абитуриентларга «яхши ният» бир киши ўз маъсулотини ана шундай мақтарди. У ўзини электрончи муҳандис сифатида таъиништирган, ҳис сими билан ўралган оддий рўчка ҳар қандай компьютерни алдай олади, деб ишонтирди (у ерда кириш имтиҳонлари компьютер орқали топширилади). Гўе мис сими электрон сигналлар би

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ҲАЛОКАТЛИ ЙИЛ — УТГАН 1990 йил ўта ҳалокатли йил бўлди, деб хабар беради АҚШнинг геология бошқармаси. Улар берган маълумотга кўра, биргина ўтган йилнинг ўзида ер қимирлаши натижасида олам бўйича 52 миң киши ноубуд бўлди. Бу ўтган ўн йил ичида энг йирик талофат дегани, 1980 йилдан 1989 йилгаче табиатнинг бу муҳажир фожиясидан 57 миң киши ҳалок бўлган эди. 1990 йилги ҳалокатдан

ФАРЗАНД КЎРИШ ТАҚИҚЛАНДИ

ЭР-ХОТИН Нозль ва Мэри Меррейлар умрбод қамоқ жазосига ҳўқм қилинганда ташқари фарзанд кўриш ҳўққидан маҳрум бўлганлар. Улар 1973 йилда турмуш қуришган, орадан икки йил ўтган, биргалиқда уйрлик қилган эди. Ушунда уларни ушломқчи бўлган полицияни отиб ташлашганди. Шу иш сабаб Нозль ва Мэри умрбод қамоқ жазосига ҳўқм қилинганди. Бироқ эр-хотин

Ирландия юқори судига мурожаат этишиб, эркинликке юрганиларида улғуролмаганликлари сабабли бола кўришга руҳсат беришларини сўрашган, аммо рад жавобини олишганди.

Орадан ўн йил ўтгандан сўнг, яқинда уларнинг оқловчиси яна судга, аникроги, олий судга мурожаат этиб, юқори суд қарорини қайта кўриб чиқишини талаб этди. Бунга Мэрининг 42 йашга тулганлиги сабаб бўлди. «Ахир ана икки-уч йилдан сўнг ел умуман бола кўра олмайди» — деди оқловчи. Лекин судьялар аввалги ҳўқмини қўллаб-қувватлашди, ҳолос.

Эзиз Туркияда 30 кун

Гарчи сафаримизнинг иккинчи кунидан бошлаб дўстим Халил Угур Измирдан ҳар кун телефон қилиб, бирон эҳтишим бор ёки йўқлигини сўраб турса ҳам у Анкарага беш кундан кейин етиб келди. Биз бир-биримизни бағримизга босиб қўқиб очиб кўришдик. Хол-аҳвол сўраганимиздан сўнг у мени меҳмонхонадан олиб Анкаранинг йирик ресторанидан бирига олиб борди ва кабоннинг кичик-кичик бўлаклардан иборат 4 хил турли билан меҳмон қилди. Биз узоқ суҳбатлашиб ўтирдик. Суҳбатимиз охирида Халил ога: «Дўстим, мен сизга бир саёхат жадавалини тайёрладим. Сиз 20 кунда Туркиянинг энг диққатга сазовор жойларини томоша қиласиз. Халқимиз ҳаёти ва урф-одатлари билан танишасиз. Афсуски, мен сиз билан сафарда бирга бўлолмайман. Бу ерда ҳайит муносабати билан ишлар анча кўпайиб қолган, лекин сиз ташвиш тортманг, сафар девомида сизда ҳеч қандай қийинчилик бўлмайди. Дўстларим ҳамма ерда сизнинг хизматингизда бўлишадилар», — деди. Мен уэр сўраб, ижозатномада кўрсатилган мuddат фақат 8 кун қолганини ва шу мuddатда қайтмасан сарҳадда қийинчиликлар бўлишини айтдим. У: «Дўстим, бу ёни меннинг ишим, бизнинг мамлакатда бундай расмийликларни ҳал этиш қийин иш эмас», — деди. Эртаси кун ижозатнома яна 20 кунга узайтирилди. Жадавал бўйича мен 20 кунда Туркиянинг гўрбий қисмини шимолдан жанубга томон кезиб чиқшим керак эди. Шу боис 7 кун эрталаб жаҳоннинг энг гўзал шаҳарларидан бири бўлиши Туркиянинг қадимий пойтахти Истамбул шаҳри томон йўл олдим. Мен Анкара, Истамбул, Измир шаҳарлари орасидаги йўлни автобусда, қолган шаҳарларни Анкарага енгил машинада ўтишим керак.

Президенти Урқо И. А. Каримов ўтган йил 3 март Узбекистон Коммунистик фирқаси Марказий Қўмитасининг иккинчи пленумида сўзлаган нутқида кўрсатиб ўтганидек, 500 миллион сўмлик катта-кичик корхоналар ва бошқа маиший хизмат соҳаларини халққа сотиш кўзда тутилган. Қани энди бу нарса тезроқ амалга ошса! Токи маиший хизматда ўзаро рақобат вужудга келмас экан, халқ қон қақшайверади. Пешона тери тўйиб толган пулига ўз баҳосида истегадан нарса олиш ололмайди. Қани тешиқ-билиш ахтаришу, устама ҳақ тўлаш билан ўтаверади. Фикримизнинг аққол мисоли бозор. Бозорда маҳсулот қанча кўп бўлса, нарх шунча паст, харидор эса танлаб-танлаб иложи борича яхши, нархи арзон молни олади. Сотувчи ҳам ширинсўз, ҳам хушмуомала, харидор не истаса, шунини бажаришга шай туради. Бозорда на реже бор, на режалаштириш. Унинг тарозуси-ю, барометри ўзи билан. Халққа нима керак бўлса, шу нарса кўрсата олиш қудратига эга. Чунки бозор боболаримиз ҳақий тажрибасига, халқимиз анъаналарига суянган.

Эрми келганда шунини алоҳида таъкидламоқчиман. Автобусда йўловчиларга берилган бирон нарса, ҳаётки оддий суз ҳам берилмаган, ҳаммаси йўловчининг ўз ҳисобидан. Лекин у нарса ва ҳисобини усталик билан чипта баҳосига киритиб юборилган. Йўловчига эса автобусдаги ҳамма хизмат бепулда туюлади. Арзимас нарса-ю, инсонга жуда хуш келади. Хўш, шундай экан, нега энди биз ҳам айтайлик Фарғона-Тошкент автобусига 7 сўм эмас, чиптани 8 ёки 10 сўмга сотиб олушмасиз, — саксар автобусга чиққан йўловчига ҳеч бўлмаганда икки оғиз ширин суз айтиб, икки донадан печенье, бир пивва чой беролмаймизми! Баролмаймиз. Чунки бу нарса қўлланмада кўрсатилмаган, вазириликнинг буйруғи йўқ ва ҳоказо.

Энгини мени автовокзалга кузатиб борар экан, қўлимга автобус чиптасини узатди. Баҳоси 40000 лира. Автобус «Варан» фирмасига қарашли бўлиб, икки қаватли, 1-қавати 20, иккинчи қавати 55, жами 75 ўриндик. Ичиди ҳамма қўлайликлар мавжуд: магнитофон, радио, видеомагнитофон, телефон, рация, ҳатто ҳожатхонагача бор. Экипаж 5 киши — 2 ҳайдовчи, 2 официант қиз ва бир хизматчи иборат.

Кисқаси, мен юқориде номини тилга олган, Босфор бўғози тарвузининг икки палласидан икки қитъа бўлган, яъни Овруро ва Осие қитъасидаги адирликларга жойлашган қадимий ва навиқирд эрталар мамлакати бўлиши гўзал Истамбул шаҳридан. Автобус бекатидан мени Халил Угур ширкати бўлими «Утс холдинг» ходими катта ҳарфлар билан исми билан эзилган плакат билан кутиб олди. Меҳмонхонага жойлаб, душ қабул қилиб, бир оз дам олганингиздан сўнг кеч соат 20 да келаман, бирга оватланамиз, шу машина бир ҳафта сизнинг иштирофингизда, истаган вақтингизда шу телефон орқали топарсиз, деб қўлимга ширкат рамзи туширилган ва ўзининг исми-шарифи, манзилгоҳи, телефонлари эзилган ташриф қозғонини узатди.

Хар кун эрталаб нуношадан сўнг Истамбулнинг диққатга сазовор жойларини наватба-нават томоша қилдик. Дунда қанча шаҳар бўлса, ҳар бирининг ўзига хос гўзаллиги бор. Унга исми гўзаллик ато этиб, номини жаҳонга танитди Менинча, Истамбулнинг гўзаллиги уни оламга машҳур этган Султон Аҳмад ва ял София (ҳозир тарихий музей) масжидлари, султонлар саройи бўлиши Тўп капе, қимматбаҳо тошлар шоҳлар ашларини ўз халқи учун қандай бўлса, шундайлигига саклаб қолган бебаҳо музей Дўлма боғча, харидор бу дунда не истаса топиши мумкин бўлган тахминан 10 гектарли усти ёпиқ бозори Капали чорчи, икки қитъа Осие ва Овруро бирлаштириб турган, Босфор бўғози устига қурилган, 6 қатор машина ва икки қатор пивдалар юриши учун мўлжалланган 1760 метри осма кўприк (шу ораликда бирорта ҳам устун йўқ) ва бошқа таърифини эзиб адо қилиб бўлмас, ўзига хос томонларида бўлса керак. Бу ерларни кўриш менга nasib эди. Истаганим, бу ерларни ўз қўларим билан кўриш яхши ниятли ватандошларнинг ҳар бирига nasib эгисин. Шундай кунлар келишига умидорман, зеро, дээрли чорак ардан буйи шу соҳада баҳоли қудрат ўз исносий ва хизмат бурчимни адо этиб, ҳоржий сайру-саёхатнинг ривожига ҳисса қўшмоқдаман.

Автобус Истамбул шаҳрига етиб борар экан, яна микрофондан сафар баҳосининг ўта мўлобим овози эшитилди. У «Варан» ширкати автобусини танлаганиликларини учун йўловчиларга миннатдорчилик изҳор этиб, сиёҳат-саёматлик ва Истамбулда ажойиб саёхатлар қилишларини тилар экан, кунингиз бундан ҳам ширин ўтсин, деб ҳар бир йўловчига аъло навли (ликте) етиши шоколад улашди.

Бу нарса вазирилик вазишидан максат шуки, автобуслар бизда ҳам бор. Афсуски, улар бир ширкатга қарайди. Хоҳласанг, шу, хоҳламансанг катта кўча, деган нарса ҳар соҳада аққонининг қон-қонига сиғиб кетган. Шу ўринда бир нарса ни эслатиб ўтмоқчиман. Жумҳурият

Дорилфунунда дарс бериш билан бирга ақли ожиз беморларни мусика билан даволаш бўйича катта ишлар олиб бораётган эканлар. Бундай даволаш усули анча қулай ва унумли эмиш. Шу боис дорилфунунда маҳсул ҳаваскорлик тўғрисида ташкил этилиб, унга «Турк мусиги» деб ном берилган. Унинг ташкилотчи ва раҳбари Оруғ оби бўлиб, бўлимада 30 га яқин ҳаваскор бор. Ҳаваскорлар Туркияда истиқомат қилаётган турли туркий миллат ашларидан иборат. Улар орасида уйғурлар, қирғизлар, қозоқлар, татарлар, турклар ва бошқа миллат вакиллари бор. Репертуарлари ҳам ана шу саноб ўтилган халқлар қўшиқларидан иборат. Ўзбек қўшиқларидан Шерали Жўраевнинг «Ухласин» қўшиғи бор эди. Ҳаваскорлар учун катта концерт зали ва яне бир неча кичик хоналар бор. Девоорларда турли шарқ ва туркий миллатга мансуб мусикашунослар, шоирлар, хонанда ва созандаларнинг портретлари, Туркистоннинг қадимий харитаси, шунингдек, дунё харитасидан туркий миллатлар яшайдиган ерлар, ўз миллий кийимларида тасвирланган. У ерда дунёнинг турли мамлакатларидан келтирилган туркий мусика чолғу асбобларининг 500 дан ортиқ хили тўплаган. Улар: уд, қонун, чанг, рубоб, тор, гижжак, най, дутор, танбур, қомуз, домбара, доира ва бошқалардан иборат. Шунингдек, ҳар бир миллатга мансуб миллий кийимларнинг бир неча туридан бор.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон АКЕИ Марказий Қўмитаси (УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

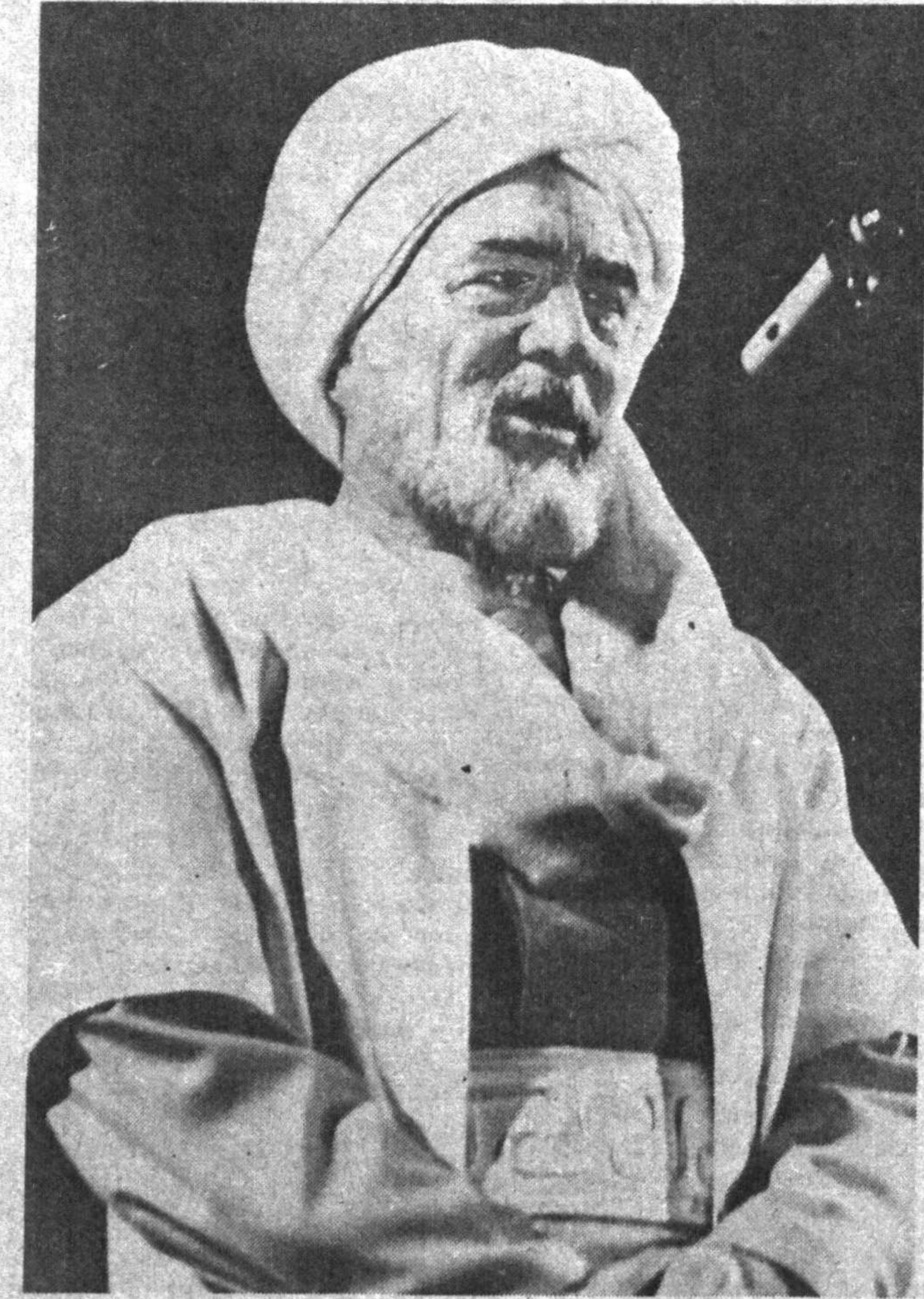
Бўлимлар: Ёшлар етказуви — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-98; табиат ва экология — 32-57-52; иқтисодий ва тижорат — 32-58-47; ақлоқ ва ахборот — 32-57-52; спорт ва вақтинларварлик — 32-55-81; халқ таълими — 32-58-48; ҳатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; қабулхона — 32-56-58.

МУШОИРА

Бизнинг Тошкент қишлоқ хўжалиги олий билимгоҳимизда ҳам халқимиз тарихида ўз ёдгорлигини эзгуликнинг нурлари билан тиклаб кетган, «шеърят мулнининг султони» тўйига бағишлаб «Навоий гулшани» деб номланган мушоира кечасини ўтказдик. Мушоира баҳс-беллашув тарзида ўтди. Унда агрохимия ва тупроқшунослик куллиети талабалари, тажриба мактабининг «Турон» ҳамда тайёрлов бўлимининг «Ору» командалари беллашдилар. Мушоира шартлари ҳам енгил эмас эди. Навоийнинг ижодий фаолияти, бебаҳо газаллари таҳлили, мутолаа... Барча талабларни моҳирлик билан ижро этган «Турон» мушоира голиби бўлди.

Н. Островский номидаги Тошкент шаҳар кашшоф ва ўқувчилар саройида улуг ўзбек шоири, ўзбек классик адабиётининг асосчиси Алишер Навоий таваллуд топангига 550 йил тўлиши муносабати билан адабий кеча ўтказилди. Кечага Алишер Навоий номидаги Давлат адабий музейи ходимлари ҳамда ҳамма номли жумҳурият ўзбек давлат академик драма театри артистлари ташриф бурдилар. Тадбир девомида тошкентлик ҳайкалтарош П. Челишев ижодига мансуб бўлган Алишер Навоий ҳайкали саройга соғва тарқасида тақдим этилгани эълон қилинди.

СУРАТЛАРДА: адабий кечада лавқалар. Суратлар: Мухаммад АМИН.

Юран қайси командада ўйнайди?

Ўзининг ҳужумкор ўйинлари билан ўтган йилги мамлакатимиз ва хориқлик футбол мутахассисларининг диққатини тортган Сергей Юран («Динамо» Киев) 1991 йил «Спартак» (Москва) ўйнаш истagini билдирганиди. Нимагадир Сергей кўп ўтмай ўз фикридан қайтди. Бу ҳақда «Спартак» хабардор қилинди.

Мавсум ташвишлари

Ҳадемай ишқибозларнинг уч ойдан бери энг-иқиб кутётган давлари — футбол мамлакатимиз бошланади. Сир эмас, ҳозир ҳамма мухлисларини бир нарса қизиқтиради. Командалар қандай ўзгарши бўлдикин? Кимлар кетиб, кимлар қолди?

13.55 «Деҳқон ва замин». 14.55 «Халқ ҳақидоғи». 18.00 «Фантадром-1». Мультифильмлар тўплами. 18.15 «Ўзбек тилини ўрганишимиз». 18.45 Қизил байроқли Туркистон Ҳарбий округи қўшинлари қўмондонни, генерал-полковник И. В. Фуженко сўзи. 19.00 Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиоси эстрада-симфоник оркестрининг концерти. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Мангу олов». Телефильм. 20.15 «Оқшом эрталари». 20.30 «Ҳафтанома». 21.30 Москва. «Вақт». 22.15 Ўзбекистон ССР халқ артисти Хайрулла Лутфуллаев қувлайди. 23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

7.15 Мультифильмлар. 7.45 Спорт ҳамма учун. 8.00 Ритмик гимнастика. 8.30 Тонгги дам олинш программаси. 9.00 «Эдровье». 9.30 «ТСН». 9.45 «Иборатхонага олиб борадиган сўмоқ». Телевизион хужжатли фильм. 10.20 «Афсонавий хонанда Борис Зайцев». 11.10 «Ғолиблар». 12.10 «Қўшиқ плюс дўстлик». 12.45 «Ажойиб кўнгиракча». Мультифильм. 13.05 СССР Давлат телерадиоси рус қўшиқлари академик хорининг концерти. 13.45 «Сизга аталган адабиётлар». «Молодая гвардия» нашриети. 14.15 «Вугун» — Совет Армияси ва Ҳарбий-денгиз флоти қўни». СССР Мудоффа вазирининг ўринбосари, армия генерали К. А. Кочетов сўзи. 14.30 «Ватан хизматида». 15.30 «ТСН». 15.45 Режиссёр С. Самсонов фильми. «Беш ҳуда шов-шув». («Москва» фильми). 17.05 «Ўзингиз нимисиз, дўхтур Цзян?». Хунжа жатли фильм премьераси (Узоқ Шарқ кинохроника студияси). Игна билан даволатхонага олиб борадиган сўмоқ». Телевизион хужжатли фильм. 18.30 «Халқаро панорама». 19.15 Катталар учун мультифильмлар: «Сенга юлдуз ҳади қиламан». «Ҳаёт пиллаполади». 19.30 «Вир кеча». Телевизион бадиий фильм премьераси (Белоруссия телевидениеси). 22.15 «Аскар қўшиғи» фестивали саҳифаларида (давоми). 23.15 Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг». Туниг телевидение 01.15 «Шерлок Холмс ва дўхтур Ватсон». Телевизион бадиий фильм («Ленфильм»). 02.20 «Композитор А. Тертеран».